

Ο περιορισμός της αυτονομίας μέσω της κανονιστικής ηθικής του Ρωμαιοκαθολικισμού (Χριστόφορος Παπαδόπουλος, Θεολόγος)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Δυτικός Χριστιανισμός

Η κριτική των προαναφερθέντων στοχαστών στον χριστιανισμό φαίνεται να αναφέρεται συγκεκριμένα στον δυτικό χριστιανισμό (Ρωμαιοκαθολικισμός, Προτεσταντισμός), ο οποίος προέβαλλε υπερβολικά την θεϊκή αυθεντία (Ρωμαιοκαθολικισμός), άσκησε καταπιεστικές πρακτικές πάνω στον άνθρωπο ή τον εκμηδένισε εντελώς αφαιρώντας του κάθε δυνατότητα τελείωσης (Προτεσταντισμός, με την ακραία του μορφή τον Καλβινισμό) [35]. Έτσι θεώρησε γενικά τη χριστιανική ηθική, ανεξαρτήτου δόγματος, ως ετερόνομη.

Από τη μία, η κανονιστική ηθική, που αργότερα αποκορυφώθηκε στην περιπτωσιολογική ηθική στους κόλπους του Ρωμαιοκαθολικισμού, η οποία προσδιόριζε με ακρίβεια τη συμπεριφορά του ανθρώπου σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση [36], περιορίσε την αυτονομία ακόμη και στις παραμικρές λεπτομέρειες

της καθημερινής του ζωής. Από την άλλη, ο Προτεσταντισμός με τον απόλυτο προορισμό και την εκμηδένιση της θέλησης του ανθρώπου μπροστά στον Θεό, προβάλλει κι αυτός μία κατεξοχήν ετερόνομη ηθική.

Ρωμαιοκαθολικισμός - Παπισμός

Η θεολογία της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας είναι πολύ επηρεασμένη από τον νεοπλατωνισμό, καθώς ο Αυγουστίνος και ο Θωμάς Ακινάτης συνετέλεσαν στην μεταγενέστερη εξέλιξή της. Εδώ το σώμα θεωρείται κατώτερης αξίας από την ψυχή, συνεπώς όλες οι ενέργειες (άρα και οι χαρές) του ανθρώπου που σχετίζονται άμεσα με το σώμα του υποτιμώνται. Αυτός ήταν ένας ακόμη λόγος που ασκήθηκε αρνητική κριτική στον χριστιανισμό από τους ανθρωπιστές, το ότι δηλαδή προκρίνεται το επέκεινα εις βάρος του παρόντος κόσμου [37].

Αξιοσημείωτη είναι η άποψη του Αγίου Ιουστίνου Πόποβιτς, σύμφωνα με την οποία: «Εις την ευρωπαϊκήν Δύσιν ο Χριστιανισμός μετεβάλλετο βαθμιαίως εις ουμανισμόν» [38]. Στο δόγμα περί του αλαθήτου του πάπα, «εκδιώχθηκε» ο Θεάνθρωπος Χριστός και αντικαταστάθηκε από τον τοποτηρητή του τον άνθρωπο (πάπα). Έτσι εισήγαγε έναν «χριστιανικο-ουμανιστικό μαξιμαλισμό» όπου δόθηκε στον πάπα υπερεξουσία και ανακηρύχθηκε ως κάτι μεγαλύτερο από τους άλλους ανθρώπους. Έτσι το «πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπος» των ανθρωπιστών γίνεται «πάντων χρημάτων μέτρον πάπας» [39]. Η επικράτηση της ετερόνομης ηθικής εδώ είναι ολοφάνερη, γι αυτό και επικρίθηκε τόσο έντονα από τους

ανθρωπιστές φιλοσόφους. Εξάλλου δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι το αίτημα για αυτονομία, αλλά και η τάση για αθεΐα γενικώς, παρουσιάστηκε περισσότερο στις δυτικο-ευρωπαϊκές κοινωνίες, όπου κυριαρχούσε ο παπισμός που προσπάθησε να τις χειραφετήσει.

Σύμφωνα με τον Νικόλαο Κόϊο, «η ετερόνομη ηθική στην οποία έχει υποπέσει η Ρωμαιοκαθολική θεολογία γεννιέται από μία πνευματικότητα και μία δογματική αντίληψη που επιδιώκει μία ιδιότυπη μορφή αυτονομίας». Με την υιοθέτηση του filioque, υποβιβάζεται το τρίτο πρόσωπο της Αγίας Τριάδος, δηλαδή το Άγιο Πνεύμα, και ο ρόλος της καθοδήγησης του σώματος της Εκκλησίας μεταβιβάζεται απ' Αυτό στον άνθρωπο και συγκεκριμένα στο πρόσωπο του πάπα, του «vicarii Christi». Έτσι η εμπιστοσύνη στον Θεό, όσον αφορά στη διαποίμανση του λογικού πομνίου, αντικαθίσταται με την εμπιστοσύνη στην «ανθρώπινη διοικητική ικανότητα» [40]. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο πάπας αυτοανακηρύσσεται ως υπέρτατος εκφραστής της θεϊκής βούλησης και, συνεκδοχικά, οι ηθικοί κανόνες που πιθανώς θεσπίζει, θεωρούνται απαράβατοι και καθολικά επιβεβλημένοι.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

35. Νικολάου Κόϊου, Ό.π., σ. 89.

36. Γεωργίου Μαντζαρίδη, Χριστιανική Ηθική II, Θεσσαλονίκη 2010, σ. 104 και 108.

37. Νικολάου Κόϊου, Ό.π., σ. 88.

38. Αρχιμ. Ιουστίνου Πόποβιτς, Άνθρωπος και Θεάνθρωπος, μετάφραση Αθανασίου Γιέβτιτς, Αθήνα 1968, σ. 126.

39. Βλ. Ό.π.,

40. Βλ. περισσότερα: Νικολάου Κόϊου, Ό.π., σ. 88-92 και Αρχιμ. Ιουστίνου Πόποβιτς, Ό.π., σ. 126-132.